

AĞIRLIKLI DOĞRUSAL PROGRAMLAMA MODELİ KULLANILARAK TERÖRİST GRUPLARIN SINIFLANDIRMASI

Classifying Terrorist Groups By Using The Weighted Linear Programming Model

Gökhan SARI*
Orhan GERDAN**

Öz

Çağdaş terörizmin giderek yeni bir savaş biçimi olduğuna yönelik kabul gören bir görüş vardır. Çünkü büyük ölçekli askerî çatışmalar çok maliyetli ve tehlikeli bir hal aldığından çeşitli ülkeler düşmanlarına karşı terörist saldırıları desteklemek ve teşvik etmeyi kendi çıkarlarına daha uygun bulmaktadırlar. Türkiye bu konuda hedef ülke olarak son kırk yılda terörün çeşitli şekil ve boyutlarını yaşamış olmasına rağmen bu alanda elde ettiği tecrübeyi teorik çalışmalara aktarmada yetersiz kalmıştır.

Özellikle kırsal alanda etkin eylem alanı bulan terör örgütlerinin geniş alana yayılmaları ve küçük gruplar halinde hareket etmelerinden dolayı güvenlik kuvvetleri kaynaklarını ve birliklerini bu alana yaymak zorunda kalmaktadırlar. Günümüzün terör ile mücadele eden birliklerinin en kısa zamanda ve en uygun hedefe yönlendirilmesi giderek önem kazanmaktadır. Bu maksatla geniş alana yayılmış terörist grupların eylemsellik durumları göz önüne alınarak öncelik derecesine göre birliklerin sevk edilebilmesinde karar vericilerin karar vermelerini kolaylaştıracak bir model oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma ile ağırlıklı doğrusal programlama modeli kullanılarak belirlenen kriterlere göre tespit edilen terörist grupların etkinlik analizi yapılarak sıralanmasına ve sınıflandırılmasına çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Terörle Mücadele, Silahlı Çatışmalar, Ağırlıklı Doğrusal Programlama.

* Dr., Jandarma Astsubay Meslek Yüksek Okulu Öğr. Bşk.lığı, gokhansari@yahoo.it.

** Dr., Jandarma Astsubay Meslek Yüksek Okulu Öğr. Bşk.lığı, orhan.gerdan@gmail.com.

Abstract

There is an accepted sight which the modern terrorism has been increasingly seen as a new form of war. Because the large-scale military conflicts are very costly and take a dangerous state, various countries find it more convenient to their interests to encourage and support terrorist attacks against the enemies. Although Turkey as a target state on this issue for the last forty years has faced various shapes and sizes of terror, she has failed to transfer her experiences on terrorism to theoretical studies.

Especially, as terrorist organizations that find an active field of action in rural areas spread over a wide area and move in small groups, security forces are forced to spread out their resources and units in these areas. Guiding today's forces which struggle with terrorism to the most suitable targets as soon as possible is becoming increasingly important. For this purpose, the creation of a model which will ease decision-makers to make a decision on transferring the units according to degree of priority determined by considering the state of activity of terrorist groups that has spread over a wide area is needed. In this study, it was studied by doing activity analyze to arrange and to classify the terrorist groups determined according to criteria designated by using the weighted linear programming model.

Keywords: Terrorism, Anti-Terrorism, Armed Conflict, Weighted Linear Programming.

Giriş

Terörün maliyetini en iyi bilen ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Zira son 30 yıl içerisinde ülkemizde 5.480'i Türk Silahlı Kuvvetleri personeli, 1.509'u korucu olmak üzere toplam 7.918 kamu görevlisi terör ve şiddet olayları nedeniyle şehit olmuş, 1.633 vatandaş da yaşamını yitirmiştir. Verilen canların yanında 386.360 kişi köylerinden göç etmek zorunda kalmış, sadece bu göç için ödenen bedel 2.659.967.285 TL olmuştur. Verilen canların ve zararın bedeli ülkenin başta bölge insanı olmak üzere tüm vatandaşları tarafından ödenmiştir ve ödenmeye devam edilmektedir. (TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2013:60-63, 92-95).

Türkiye'de terör denildiğinde öncelikle PKK terör örgütü akla gelmekle birlikte aslında yakın geçmişten günümüze doğru yaşanmış Ermeni terörizmi, 1970'lere damgasını vuran ideolojik terör, etnik ayrılıkçı terör hareketleri ve dinî radikal terör hareketleri de dikkate alınmalıdır. Fakat son yıllarda daha çok dinî istismar eden radikal örgütler ile bölücü terör örgütlerinin eylemleri ile ön plana çıktıkları görülmektedir. Bu gruplardaki terörist profilinin genel durumuna bakıldığında yaş ortalamasının en küçük olan grubun dinî motifli terör örgütleri, eğitim seviyesini en düşük olduğu grubun ise bölücü terör örgütleri olduğu

görülmektedir (TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2013: 39-41).¹ Aslında terörist profili, çalışmamızda ele alınmasa da grup profilini oluşturması açısından göz ardı edilmemelidir.

Ayrıca terör örgütünün sadece eylem gücüne odaklanarak ortaya çıkış nedenlerini atlamak, terör ile mücadelede en önemli hataların başında gelmektedir. Ortaya çıkış nedenlerinin başında ise sosyo-kültürel farklılıkların belirginleştiği ortamlar (özellikle etnik ve dinî gerekçelerle ortaya çıkan terör örgütleri) gelmektedir. Keza ülke içindeki istikrarsızlık, ekonomik sıkıntı, sosyal adaletsizlik gibi konular terör örgütlerinin en fazla istismar ettiği konulardır. Terör örgütleri istismar ettikleri konuya, bölgeye göre ideoloji belirleyerek örgütlenmektedirler. Kırsal, faaliyet alanı olarak belirleyen örgütlerin can kaybı, lojistik ve finansman sorunu daha büyük olmakla birlikte aynı zamanda bu geniş alan örgütün yaşam alanını oluşturmaktadır. Daha çok Maoçu yaklaşım veya köylü devrimi yapma amacı ile ortaya çıkan örgütler, ideolojileri gereği kırsal alanı kullanmak zorunda kalmaktadırlar. Bu çerçevede Türkiye'nin doğu ve güneydoğusu terör örgütlerinin hayat bulduğu bir coğrafyaya dönüşmüştür (Alkan, 2012:19-20).

Sonuç odaklı bir süreç izlendiğinde bu kırsal alanı kullanan terör örgütlerinin etkisiz hâle getirilmesi askerî tedbirleri, nedenlerin ortadan kaldırılması ise yumuşak gücün kullanılmasını gerektirmektedir. Askerî tedbirlerin en etkin ve optimal kullanılması terörizm ile mücadelede en önemli ayaklardan biri olduğundan dolayı bu konunun öncelikle ele alınması gerekmektedir. Bu amaçla terörizmin ne olduğu, terörist örgüt yapılarının nasıl olduğu açıklanarak jenerik olarak hazırlanacak bir model ile karar vericilerin en doğru kararı vermelerine yardımcı olunmalıdır.

1. Terörizm

Günümüzün şiddetle yoğrulan gündeminin ulusal ve uluslararası boyutunu giderek terör ve terörizm olgusu işgal etmektedir. Bir boyutu ile sorun, bir boyutu ile de araç (Vekaleten Savaş - Proxy War) hâline gelen terör, uluslararası ilişkilerde giderek savaş kavramının yerine geçen bir enstrüman haline gelmiştir (Çitlioğlu, 2011:41). Paradoksal olarak birinin teröristi, bir diğeri gerillası veya savaşçısı olmakta, ortak bir tanımlama ve anlayış oluşturulamamaktadır. Diğer taraftan zaten terör örgütleri de kendilerini terörist olarak

¹ Bölücü Terör Örgüt Mensuplarının; % 54 gibi en büyük dilimi 14-25 yaş grubunda, % 34'ü 26-34 yaş grubunda % 12'si ise 35-38 yaş grubunda olduğu, öğrenim durumlarına bakıldığında % 39'luk en büyük dilimin ilkököl, % 16'sının lise, % 13'ünün ortaokul mezunu, % 12'sinin okur- yazar, % 11'inin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Dinî Motifli Terör Örgüt Mensuplarının % 72,5 gibi önemli bölümünün 15-25 yaş grubunda olup % 17'si 25-29, % 6'sı 30-34, % 2'si 35-65 ve % 2,5'i de 10-14 yaş grubunda, öğrenim durumlarına göre % 40,5'lik en büyük dilimin lise, % 22,5'inin yüksekokul, % 19'unun ilkököl, % 14'ünün ortaokul mezunu ve % 2,5'inin okur-yazar. % 1,5'inin ise cahil olduğu görülmektedir. Sol Terör Örgüt Mensuplarının % 65 gibi neredeyse 2/3'si 14-25 yaş grubunda olup % 16,8'i 25-35 yaş grubunda %17,5'i ise 30 yaşından büyük, Öğrenim Durumlarına bakıldığında % 33,5'lik en büyük dilimin lise mezunu ya da öğrencisi, % 29,9'unun ilkököl mezunu, % 20,4'ünün yüksekokul mezunu ya da öğrencisi, % 14'ünün ortaokul mezunu ve %1,9'unun ise cahil olduğu görülmektedir. Bkz. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Terör ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu, s.39-41 <http://www.tbmm.gov.tr>

tanımlamamaktadırlar (Hoffman, 1999:29).² Terörizm konusunda en çok tartışılan konuların ilki de bu çerçevede yani tanım konusunda olmaktadır.

Çeşitli tanımlar yapılmakla birlikte terör, “şiddet, korku, siyasi ve süreklilik” kavramları üzerine kurgulanmaktadır. Sun Tzu'nun “*Birini öldür, binini korkut.*” şeklinde özetlediği terörün yarattığı etki, ortaya koyduğu şiddetten daha büyük ve kalıcı niteliktedir. Kelime anlamı olarak “yıldıрма, cana kıyma ve malı yakıp yıkma, korkutma, tedhiş” (Türkçe Sözlük, 2005:1961) anlamında kullanılan terörizme atfen bazen de sürece odaklanarak asimetrik savaş, psikolojik savaş, kirli savaş gibi tabirler kullanılmaktadır.

Her şiddet eylemi terörizm değildir. Süreklilik arz etmeyen, siyasi bir içerik ve amaç gütmeyen eylemler bu tanım dışındadır (Crenshaw, 1972:384). Zira terörizmde şiddet bir araçtır ve amaç siyasaldır (Bayraktar, 1982:163). Terör eylemleri amaçlarını duyurmak için yapıldığından, niteliği “sembolik” olarak da tanımlanabilmektedir (Thornton, 1964:73). Yani terörizmi belirleyen, uyguladığı şiddetin büyüklüğünden ziyade niteliğine bağlıdır.

Terör ile terörizm arasında fark vardır. Terörizm, terörün bir sistemidir (Hoffman, 1999:14). Terör, büyük çaplı korku veren ve bireylerde yığınlık yaratan bir eylem durumu olarak ifade edilirken, terörizm siyasal amaçlar için mevcut durumu yasa dışı yollardan değiştirmek amacıyla örgütlü, sistemli ve sürekli terör eylemlerini kullanmayı bir yöntem olarak benimseme durumunu ifade etmektedir. Sonuçta terörün varlığı konusunda herkes hemfikir olmasına rağmen ne olduğu tartışmalıdır.

1.1. Eylem ve İdeoloji

Terörizmi diğer suçlardan ayıran en belirgin özelliklerin başında “ideoloji” gelmektedir. İdeoloji, terör örgütlerinin dayandığı fikrîsel temel ve aynı zamanda gücünün kaynağıdır (Dilmaç, 1997:66). Her terörist faaliyet şiddet içerir, fakat terörist eylem ve taktikleri kullansalar bile her şiddet eylemini terör eylemi olarak tanımlamak mümkün değildir.

Eylemlerin algılara yönelik izlediği strateji, reklam stratejisine de benzetilebilir. Başlangıçta yapılan eylemlerdeki güçlü etki belirli aralıklarla tekrar ettirilerek algılar yönetilmekte, diğer taraftan da eylemlerin sıklığının yaratacağı sıradanlıktan uzaklaşmaya çalışılmaktadır (Çitlioğlu, 2011:240). Terör örgütlerinin amaçları ile izledikleri stratejiler arasındaki ilişki, eylemlerinin niteliğine de yansımaktadır. Özellikle stratejik hedefler anlamında dikkat çeken eylem taktikleri, orta vadede giderek benzerlik gösterebilmektedir. Eylemlerinin ve stratejik amaçlarının gerçekleşebilmesi için bütün terör örgütleri öncelikle hedef kitlenin (halkın) dikkatini çekmek zorundadır. Tabanı olmayan hareketin uzun ömürlü olması mümkün değildir. Halkı yaptığı eylemler ile yapabilecekleri konusunda gözdağı vererek yanında olmaya zorlamaktadır. Zira kendi felsefesi içinde; kitlelerin hareketsiz ve ilgisiz olduğundan hareket ederek, bu kitlelerin dikkatini çekmek yetersiz olduğundan dolayı, gerektiği yerlerde de zorlanması gerektiğini ileri sürmektedir. Bu yönü ile terör bir iletişim vasıtası olarak da kullanılmaktadır.

Terör örgütlerinin eylemleri ile şiddet arasında doğrusal bir ilişki vardır. Şiddetin en

² Terör örgütleri “Terörizm” yerine Özgürlük ve Bağımsızlık (ulusal Bağımsızlık Hareketi, Filistin Kurtuluş Örgütü gibi), Ordu veya Askeri Organizasyon Yapılan (özgürlük ordusu gibi) Savunma Hareketi (Afrika direniş örgütü gibi), Kendini Haklı Gören İntikam Hareketi (Righteous Vengeance) (Ermeni Soykırım Adalet Komandoları gibi) adlandırılmaları tercih etmektedirler. Bkz. Bruce Hoffman, Inside Terrorism, Indigo, London, 1999, s.29.

önemli aracını ise yarattığı kalıcı etkiden dolayı molotof kokteyli, bombalı paketler ve araçlar, suikast, adam kaçıрма, canlı bomba gibi silahlı saldırı türü eylemler oluşturmaktadır. Yapılan bir çalışmadan elde edilen bilgilere göre; 1968-2006 yılları arasında dünya genelinde yapılan terör nitelikli eylemlerin bombalama (17.046), silahlı saldırı (6.425), suikast (2.353), adam kaçıрма (2.052) olarak sıralandığı görülmüştür (Robertson, 2007:271). Eylemlerde önemli olan amaç, devletin ve güvenlik güçlerinin zafiyet içerisinde bulunduğu halka yansıtılması ve halkın bu kurumlara karşı olan güveninin sarsılmasıdır. Terör eylemlerinin şiddetini, yarattığı yıkıcılıktan çok algılarda yarattığı korku ile ölçmek daha doğrudur. Bu korkuyu yaratan öncelikle iletişim araçları, teknolojik gelişim gibi vasıtaların, yapılan eylemlerin insanların herhangi birinin başına da her an gelebileceği düşüncesini bilinçlerine kazmasıdır. Bu yaklaşımı “güç çarpanı” olarak adlandırmak mümkündür.

Terörizmi doğuran sebepleri örgüt tipleri ile ilişkilendirmek mümkün olmakla beraber genel olarak istismar edilen ve örgütler tarafından ortak olarak kullanılan gerekçelere baktığımızda ekonomik zorluklar, ağır şartlar ve eşit olarak paylaşılmayan kaynaklar öncelikle ifade edilmektedir (Beşe, 2002:17). İstismar edilebilen kimlik farklılıkları, ekonomik farklılık ve sosyal dışlanmışlık, haksızlığa uğramışlık duygusu ve mağduriyet psikolojisi, göç ve göçmen psikolojisi, siyasi yatkınlık sayılabilecek diğer nedenlerdir.

Örgütler varlıklarını ispatlamak için eylem yapmak zorundadırlar. Bütün üyelerini eylem yapmaya veya eylemlere iştirak etmeye zorlarlar. Bu taktik ucuz, basit ve getirisi yüksek bir stratejidir. Terörist gruplar eylemlerini seçerken hedefin hassasiyeti, hedef üzerinde yaratacağı etki, eylem ve hedefin büyüklüğü, kaçabilme durumu gibi faktörleri göz önüne alırlar.

1.2. Terör Örgütü Tip ve Çeşitleri

Teröristlerin gruplandırılmaları veya kategorilere ayrılmaları bakış açısına göre farklılık göstermektedir. Terör örgütleri ideolojilerine, organizasyon yapılarına, amaçlarına ve sınırlarına göre tasnif edilebilmektedirler. Terörist örgütlerin organizasyon yapıları genel olarak hiyerarşik veya ağ tipi organizasyon olarak ikiye, ağ tipi yapılar ise zincir, tüm kanallar ve yıldız (merkez) tipi yapılar olarak üçe ayrılır. Taktik seviyede en küçük ve temel birim ise hücrelerdir (A Military Guide to Terrorism in the Twenty-First Century, 2007: 3-5). Ayrıca terör örgütlerini;

- Amaçları açısından; devlete veya siyasi sisteme karşı terör örgütleri, ayrılıkçı veya yıkıcı terör örgütleri olarak,
- İçeriği açısından; kitle imhasına yönelik terör örgütleri, narko terör örgütleri, etno-dinsel terör örgütleri olarak da tasnif etmek mümkündür. Bunlara ilave olarak devlet destekli olan ve olmayan ile devletin yönlendirdiği terörist örgütlerinden de bahsedilmektedir.

Terörün çeşitlerini Simon; dinî referans alan, etnik milliyetçi, siyasi ideolojik, devlet destekli, uyuşturucu ile bağlantılı ve bireysel amaçlarla yapılan suçlu terörizmi olarak altı kategoriye ayırmaktadır (Simon, 2001:56-65). Ayrıca milliyetçi, dinî, sol, sağ ve anarşist şeklinde ayıranlar (Karagöz, 2002: 25-33), ulus ötesi organize suç, devlet destekli terörizm, milliyetçi ve ideolojik şeklinde ayıranlar (Griffiths ve O'Callaghan, 2002:307), ulus ötesi, uluslararası, ülke içi ve devlet terörizmi diye ayıranlar da (Mullins, 1997:35) vardır.

Terörist örgütleri; proaktif, yaratıcı, iyi organize olmuş, esnek, sabırlı, genç, teknolojiyi kullanan, dünyadaki operasyonların hata ve başarılarını takip ederek öğrenen ve uygulayan yapılar olarak tanımlayan Don Philpott'a kısmen de olsa katılmamak mümkün değildir (Philpott, 2007:16-20). Zira günümüzde küreselleşme ile birlikte sınıflandırmanın niteliği de değişmiş ve birbiri içene girmiş terör örgüt yapıları ortaya çıkmıştır. Yani PKK terör örgütü örneğinden konuya bakıldığında;

- Etnik milliyetçi, sol görüşlü ve aynı zamanda dinsel nitelikleri de öne çıkarmaya başlamış etno-dinsel bir yapıya dönüşen,
- Değişen yoğunluk ve sayıda yabancı devlet destekli olduğu değerlendirilen,
- Uluslararası suç ve uyuşturucu örgütü görünümünde,
- Medyatik,
- Devlete veya siyasi sisteme karşı,
- Ayrılmış ve yıkıcı niteliği ile tüm çeşit ve tanımlamalar ile ilişkili bir yapıda olması sanki görüşümüzü destekler gibi görünmektedir.

Terörizm aynı zamanda düşük yoğunluklu bir savaştır. Bu çerçeveden bakıldığında terörizme; daha çok özel askerî birlikler ve istihbarat örgütleri ile karşı konulmasının daha etkin olacağı beklenmektedir (Davis ve Weinberg, 1989:152). İstihbarat yeteneği ile desteklenmiş bu özel askerî birlik operasyonlarının ise özellikle 2001 öncesinde dört ana askerî yöntemi uygulayabilmektedir. Bunlar; önleyici operasyonlar (preemptive), arama ve kurtarma operasyonları, rehine kurtarma operasyonları, misilleme ve cezalandırıcı operasyonlardır (Jenkins, 1986:779-781). Bugün daha çok önleyici operasyonların tercih edildiği ve hatta askerî yöntemlerden ziyade yumuşak güç faktörlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bununla beraber, askerî yöntem ve yeteneklerin geliştirilmesi terörle mücadelede hâlâ önemini korumaktadır. Hukuk ve adalet duygusu ise bu süreç içinde geçmişten daha fazla önem kazanmıştır.

1.3. Hukuk ve Terörizm

Tüm ulusal ve uluslararası hukuk kuralları terörizmi suç olarak kabul etmektedir. Ülkelerin iç hukuk kurallarında olduğu gibi uluslararası hukuk kurallarında da bu konuda yaptırımlar ve yasaklar konulmuştur.

Uluslararası hukukun terörizm ile mücadele açısından ortaya koyduğu yaklaşımları Ericson; iç hukuk ve uluslararası hukukun uygulanmasını öngören kanuni yaptırımlar (law enforcement) ile silahlı çatışma hukuku olarak ikiye ayırmaktadır (Ericson, 1989:53). Taşdemir ise; barışçı yollar olarak gördüğü suçla mücadele yaklaşımı ve kuvvet kullanmaya dayalı yaklaşım olarak tanımlamaktadır. O'na göre terörizmle mücadelede "suçla mücadele yaklaşımı" bireysel olmalı, kolluk güçleri tarafından yürütülmeli, teröristleri caydırmaya dayalı olmalıdır. Yani hukuk çerçevesi içinde yakalama, yargılama ve cezalandırma şeklindeki faaliyetleri kapsamalıdır. (Taşdemir, 2008: 404-405). Bu yönü ile etkiye bir tepki şeklindedir. Bu konuya uluslararası hukuk anlamında bakıldığında, yapılan sözleşme ve antlaşma metinlerinde terörizmi önleme niyeti ifade edilse bile ülkelerin çıkar hesapları ve kendilerini tahdit edebilecek yükümlülüklerden sakınmak maksadıyla terörizmin önlenmesine yönelik yapılan antlaşmalara ya sınırlı katılmakta ya da katılmak istememektedirler.

Uluslararası alanda terörizmle mücadele konusunda yürütülen çalışmaların bir

kısmına baktığımızda; BM nezdinde 1963'den günümüze kadar 14 önemli hukuksal düzenleme yapıldığı ve BM güvenlik konseyinde 44 karar alındığı görülmektedir. BM dışında birçok uluslararası örgüt kararları ve ikili antlaşmalar terörizmin önlenmesine yönelik kararları da içermektedir (Çitlioğlu, 2011: 266-276; United Nations, 2013).

Terörle mücadelenin uluslararası hukuk bakımından önemi öncelikle insan hakları boyutunda ortaya çıkmaktadır. Zira Birleşmiş Milletler kararlarında her türlü terörizmin insan haklarını ihlâl ettiği belirtilmektedir. Ayrıca uluslararası olmayan silâhlı çatışmalar bakımından da insanî hukuk çerçevesinde terörizmi, 1949 Cenevre Sözleşmesi ve 1977 tarihli ek protokolüne göre terör örgütlerinin ülke içindeki eylemlerini silahlı çatışma olarak değil, terörist eylemler olarak nitelemekte ve yasaklanmaktadır. Bu yasaklar, uluslararası hukuk çerçevesinde meşru müdafaa zeminde silâhlı güç kullanma yetkisi açısından da değerlendirilmelidir. Devlete yönelik saldırının boyutunu silâhlı saldırı seviyesine ulaşmış ise ilgili devletin meşru müdafaa hakkı doğmakta (BM Antlaşmasının 51. Maddesi) ve BM Güvenlik Konseyi ortak güvenlik sisteminin çalıştırılmasına karar verebilmektedir. Bu seviyede olmayan durumlar için de BM Antlaşması (Madde 2/4) gereği mağdur devletin kuvvet kullanılmasını içeren karşı tedbirlere başvurabilmektedir. Dolayısıyla terörist hareketlere karşı yapılacak askerî harekâtların meşruiyeti eylemin veya eyleme yol açan devlet desteğinin silahlı saldırı boyutuna ulaşması gerekmektedir (Başeren, 2003:55-58; Taşdemir, 2008:407-411,426)

Terör eylemleri, uluslararası hukuk ve ulusal hukuk tarafından da yasaklanmakla beraber terör eylemlerinin daha çok ulusal sınırlar içinde oluşmasından dolayı çoğunlukla ulusal hukuk ile ilişkilidir. Yani her ne kadar uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan yükümlülükler varsa da terörizmle mücadele daha çok devletlerin iç hukuk kuralları çerçevesinde yürütülmektedir. Uluslararası teamüllere ve antlaşmalara uygun tedbirlerin alınması hem kendi içinde yaratacağı çözümler hem de mücadele eden birimlerin hareket alanlarını belirlemesi açısından önemlidir. Gerek kanuni yaptırımlar gerekse kuvvet kullanımının terörle mücadelede başarılı olması yapılan mücadelenin hukuksal zemine oturması yanında algılarda yaratacağı meşruiyete de bağlıdır.

2. Terörizmle Mücadele

Bireylerin güvenliğinden ekonomik istikrara, hukukun ve demokrasinin üstünlüğünden ulusal ve uluslararası istikrarın sağlanmasına yönelik çabaların tamamında teröre karşı politikalar geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu politikaların da "teröristlerin kendi yöntem ve silahlarından yüzlerce kez daha güçlü ve daha akıllı" olması gerekmektedir (Livingstone, 1989:155). Zira tüm örgütler gibi terör örgütleri de birer öğrenen örgüttür. Örgütlerin liderleri, kadroları, amaçları, yöntemleri dönemin gereklerine ve tecrübelerine bağlı olarak değişebilmektedir. Değişmeyen sadece terörün kelime anlamında da ifade edilen ortaya koyduğu korku ve tehdittir. Dolayısıyla terörizm ile mücadele uzun soluklu ve sabır gerektiren çok yönlü bir süreçtir. Elde edilen tecrübeler terörle mücadelede önemli olmakla beraber, bir terör örgütü ile mücadelede elde edilen başarı başka bir örgütte de başarılı olacak şekilde bir çıkarım da söz konusu değildir. Terör tehdidine karşı mücadele benzer olabilir ama aynı yöntem her zaman farklı terör örgütlerinde aynı etkiyi doğurmayabilecektir (Wardlaw, 1988:214). Bu nedenle terörle mücadelede geçmiş tecrübelerden faydalanarak alternatif yöntemler geliştirmek önem arz etmektedir.

Bugün terörizm; birçok faktör, motivasyon ve taktikler içeren zamanla gelişen bir virüs gibi çok yönlü bir olgudur. Terörizm ile doğrudan uğraşacak siyasetçiler veya terörizm üzerinde çalışacak kişiler hem çok akıllı hem de esnek düşünmek zorundadırlar (National Intelligence Course Textbook, 1999:3). Terörizmin boyutları düşünüldüğünde aslında tek bir devletin özellikle ulus dışı destek alan terör örgütleri ile mücadelede başarı kazanması çok zordur. Bu nedenle her ne kadar biraz hayalci bir bakış da olsa ortak bir mücadeleye gereksinim olduğu da bilinmektedir. Ortak bir mücadelenin olabilmesi; tutarlı, açık, güvenilir ve uzlaşmacı bir uluslararası iradenin ortaya konulması ile mümkündür.

Güvenlik tedbirleri terörist saldırılara karşı sadece statik bir savunma imkânı sağlar. Terörizm ile mücadelede hazırlık, önleme ve tahkikat olmak üzere üç temel süreç vardır (Robertson, 2007: 30). Bu üç süreç içinde bir dizi eylemleri barındıran yöntemler uygulanabilmektedir. Terörle mücadele de esas olan terör örgütlerinin eylem güçlerini ortadan kaldıracak ve toplum desteğini keserek örgütü tecrit edecek tedbirler almaktadır. Askeri tedbirler bu süreç içinde önemli bir yer tutmaktadır. Yerel askerî güçler ile yapılan müdahalelerde sınırlı hareket ederken bireylerin ve toplumun terörist eylemlere karşı zafiyetlerini en aza indirmek için kuvvetlerin etkin ve zamanında kullanılması çok önemlidir. Toplumun güvenlik güçlerine olan desteğinin kaybedilmemesi ve eylemlerin önlenmesi için istihbarat kaynaklarının doğru yönlendirilerek toplum destekli kolluk anlayışının vatandaşın bilincine yerleştirilmesi, terör örgüt mensuplarının halkı karşısına alacak şekilde eylemselliklerinden caydırılması ve yapılan eylemlerinin sorumlularının adalet önüne çıkarılması için süratle karşılık verilmesi önemlidir. Dolayısıyla genel olarak formüle edilebilecek bir terör politikası olmamakla beraber terörle mücadelede karar vericilerin kaynakları ve kuvvetleri doğru kullanabilmeleri için karar destek sistemlerine olan ihtiyaç giderek artmaktadır.

3. Terörist Grupların Etkinlik Analizi ve Sınıflandırılması İçin Model Önerisi

Literatürde, terörist grupların etkinlik analizi üzerine bir araştırma tespit edilememiştir. Faaliyetlerini kırsal alanda ve küçük gruplar hâlinde yayılmış olarak sürdüren terörist gruplarla mücadele eden güvenlik birimleri dikkatini bu gruplardan hangileri üzerinde yoğunlaştırmalıdır? Karar vericiler birden fazla kriteri dikkate alarak bu soruyu doğru olarak cevaplandırmak zorundadırlar. Çünkü ellerinde bulunan kaynaklar (birlik, sermaye, malzeme vb.) sınırlıdır. Bu sınırlı kaynakları en etkin şekilde kullanabilmeleri için terörist grupların etkinlikleri hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.

Çok kriterli karar verme modelleri kullanılarak terörist grupların etkinlik değerleri bulunabilir. Çok kriterli karar verme ile ilgili detaylı bilgi Cohon (1978), Hwang (1979), Chankong ve Haimes (1983) tarafından yazılmış kitaplar incelenerek elde edilebilir.

Terörist grupların etkinliklerini ölçmek için kullanılacak kriterler ağırlıkları Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) (Saatly, 1980) ile uzman görüşleri alınarak belirlenebilir, ikili kriter karşılaştırmaları yapılarak kriter ağırlıkları tespit edilebilir ve normalize edilmiş kriter puanları ile çarpılıp toplanması sonucu elde edilen etkinlik değerlerine göre sıralama yapılabilir. Sınıflandırma işlemi ise, stok kaleminin sınıflandırılmasında kullanılan ABC analizi değerlerine göre yapılabilir. Flores vd. tarafından 47 kalem stok malzemesinin, dört kriter değerlendirilerek ve AHP kullanılarak sıralaması yapılmıştır(1992). Ancak AHP'de kişilerin değer yargıları kriter

ağırlıklarını belirlediğinden subjektif sonuçlar elde edilmektedir. Modelin başarısı, uzman olarak seçilen grubun bilgi ve yetenekleri ile sınırlı kalmaktadır.

2006 yılında Ramanathan tarafından kriter ağırlıklarının, Veri Zarflama Analizi (Data Envelopment Analysis) modeli benzeri olan ve (1)-(3) denklemlerinde verilen ağırlıklı doğrusal programlama modeli kullanılarak elde edildiği model önerilmiştir (2006). Model ile kısıtları sağlayan en büyük kriter değerleri ve değerlendirme yapılan stok kalemlerinin etkinlik değerleri tespit edilmektedir.

$$\text{Maks} \sum_{j=1}^J v_{mj} y_{mj} \quad (1)$$

$$v_{mj} \geq 0 \quad ; j = 1, 2, 3, \dots, J \quad (2)$$

$$v_{mj} y_{nj} \leq 1 \quad ; n = 1, 2, 3, \dots, N \quad (3)$$

Modelde kullanılan;

v_{mj} ; m 'inci stok kaleminin grubun j 'inci kritere göre ağırlık değeri,

y_{mj} ; m 'inci stok kaleminin j 'inci kriterden elde ettiği değeri ifade etmektedir.

(1)'de verilen amaç fonksiyonu, her bir stok kaleminin kriter ağırlıkları ve kriter değerlerinin çarpımlarının toplamından elde edeceği puanı en büyük yapmaktadır. (2)'de verilen kısıt, herhangi bir kriter için bulunacak kriter ağırlıklarının kriter değerleri ile çarpımının birden küçük ya da eşit olmasını sağlamaktadır. (3)'de verilen kısıt, kriter ağırlıklarının sıfırdan büyük veya eşit olmasını sağlamaktadır.

Modelde ilk aşamada, her bir stok kaleminin elde edebileceği en büyük etkinlik değeri tespit edilir. Etkinlik değeri "1" olan stok kalemi diğerlerine göre etkindir. Değer sıfıra yaklaştıkça stok kaleminin etkinlik değeri de düşmektedir. İkinci aşamada, elde edilen etkinlik değerleri büyükten küçüğe doğru sıralanır. Son aşamada ise, sıralanan stok kalemleri üç kategoride sınıflandırılır.

Stok kalemlerinin sınıflandırılmasında kullanılan ABC analizi ilk kez General Electric firmasında araştırmacı olarak çalışan H.Ford Dickie tarafından ortaya atılmıştır (Dickie, 1953). ABC sınıflandırılmasının temeli Pareto prensibine dayanmaktadır. A sınıfı stok kalemleri; stoklara ayrılan sermayenin % 70'ini, stok kalemi miktarı olarak tüm stok kalemlerinin en fazla %10'unu, B sınıfı stok kalemleri; stoklara ayrılan sermayenin % 20'sini, stok kalemi miktarı olarak tüm stok kalemlerinin %20'sini, C sınıfı stok kalemleri; stoklara ayrılan sermayenin % 10'unu, stok kalemi miktarı olarak tüm stok kalemlerinin %70'ini oluşturmaktadır. (Wan L.N., 2007).

3.1. Terörist Grupların Etkinlik Analizi ve Sınıflandırılması

Terörist grupların etkinlik değerlerine göre sıralanması ve sınıflandırılması Ramanathan tarafından geliştirilen ağırlıklı doğrusal programlama modeli kullanılarak yapılmıştır.

3.1.1. Modelin Varsayımları

Modelde kullanılan kriterler etkinlik puanı ile pozitif ilişkilidir. Kriter puanının yüksek olması

etkinliği artırmaktadır. Negatif ilişkili olması durumunda, kriter puanları “1” değerine bölünerek elde edilen yeni değerler kullanılmaktadır.

Kriterler değerleri sürekli veya kesikli değerlere sahip almalıdır. Sadece 0 veya 1 değerleri alan kriterler için bu model uygulanamaz.

3.1.2. Modelin Aşamaları

Etkinlik analizi ve sınıflandırma sürecinde aşağıda belirtilen aşamalar kullanılmıştır.

AŞAMA 1: (1)-(3)'te verilen model kullanılarak terörist grupların etkinlik değerlerinin belirlenmesi.

Modelde kullanılan değişkenler;

v_{mj} ; m 'inci terörist grubun j 'inci kriterine göre ağırlık değeri,

y_{mj} ; m 'inci terörist grubun j 'inci kriterden elde ettiği değeri ifade etmektedir.

(1)'de verilen amaç fonksiyonu, her bir terörist grubun kriter ağırlıkları ve kriter değerlerinin çarpımlarının toplamından elde edeceği puanı en büyük yapmaktadır. (2)'de verilen kısıt, herhangi bir kriter için bulunacak kriter ağırlıklarının kriter değerleri ile çarpımının birden küçük ya da eşit olmasını sağlamaktadır. (3)'de verilen kısıt, kriter ağırlıklarının sıfırdan büyük veya eşit olmasını sağlamaktadır.

AŞAMA 2: Terörist grupların elde ettikleri etkinlik değerlerine göre büyükten küçüğe doğru sıralanması.

AŞAMA 3: En yüksek etkinlik değerine sahip terörist gruptan başlayarak toplam terörist grubu sayısının %10'unu A grubu, sonraki %20'lik kısmı B grubu ve sona kalan %70'lik bölümü C grubu olarak belirleme.

Gruplar belirlenirken aynı etkinlik değerine sahip olan terörist gruplar farklı gruplara atanabilirler. Bu durumda Rezai tarafından geliştirilen çapraz etkinlik oranları bulunur ve aynı etkinlik değerine sahip olan terörist gruplar düzeltilmiş etkinlik değerlerine göre kendi aralarında yeniden büyükten küçüğe doğru sıralanır (2010). Öncelikle,

$$E_{kl} = \sum_{j=1}^J v_{lj}^* y_{kj} \quad (4)$$

E_{kl} ; k 'inci terörist grubun l terörist grubunun optimal ağırlık değerleri kullanılarak elde edilen etkinlik değerini belirtmektedir. Daha sonra ise,

$$O_k = \frac{\sum_{l=1, l \neq k}^{N_e} E_{kl}}{N_e - 1} \quad (5)$$

değeri hesaplanır.

O_k ; Düzeltilmiş kriter değerini,

N_e ; Aynı değere sahip kriter sayısını ifade etmektedir.

3.1.3. Modelde Kullanılabilecek Kriterler

Kriterler terörist gurupların etkinliği belirleyebilecek, belirli bir dönem için tespit edilebilecek kriterler olmalıdır. Bu çalışmada dikkate alınan kriterler;

- Grubun sebebiyet verdiği şehit sayısı,
- Grubun sebebiyet verdiği yaralı sayısı,
- Grubun gerçekleştirdiği saldırı sayısı,
- Grubun yerleştirdiği patlayıcı madde sayısı,
- Grubun düzenlediği pusu sayısı,
- Grubun taptığı taciz sayısı olarak belirlenmiştir.

Bu kriterlerin tamamı toplam etkinlik ile pozitif ilişkilidir. Yani kriter puanlarındaki artış etkinlik puanında da artışa sebep olmaktadır.

3.2. Sayısal Örnek

Sorumluluk bölgesinde 30 terörist grup bulunan ve güvenlik birimlerinin bağlı olduğu karar verici için 6 kriter dikkate alınarak yapılan ABC sınıflandırılması model kullanılarak yapılmıştır. Örnekte kullanılan veriler gerçek veriler değildir. Rastgele olarak üretilmiştir.

Tablo 1. Terörist Grupların Kriterlere Göre Değerleri

Terörist Grup	Terörist Grubun Gerçekleştiği / Sebebiyet Verdiği					
	Şehit Sayısı	Yaralı Sayısı	Saldırı Sayısı	Yerleştiği Patlayıcı Madde Sayısı	Pusu Sayısı	Taciz Sayısı
Grup 1	3	7	2	8	4	8
Grup 2	7	6	2	7	3	7
Grup 3	5	9	1	7	5	4
Grup 4	3	7	3	6	5	6
Grup 5	5	8	3	10	6	4
Grup 6	4	4	2	3	3	3
Grup 7	4	9	4	9	4	5
Grup 8	5	6	1	10	4	4
Grup 9	0	7	1	7	6	5
Grup 10	5	6	2	6	4	5
Grup 11	7	7	1	6	4	6
Grup 12	3	7	3	13	3	4
Grup 13	4	7	0	6	1	6
Grup 14	0	7	1	8	5	3
Grup 15	3	7	3	7	5	1
Grup 16	5	6	2	3	4	5
Grup 17	0	8	1	7	4	1
Grup 18	7	5	3	4	4	6
Grup 19	8	11	0	7	5	4
Grup 20	0	4	2	8	4	5
Grup 21	7	9	3	7	4	5
Grup 22	4	5	1	9	4	6
Grup 23	1	10	2	8	2	5
Grup 24	5	6	3	4	4	4
Grup 25	3	8	1	6	3	7
Grup 26	1	7	2	8	3	6
Grup 27	4	7	3	7	4	7
Grup 28	5	7	2	5	5	7
Grup 29	1	7	1	6	2	7
Grup 30	0	6	2	7	3	6

Önceki bir yıllık dönem verileri kullanılarak terörist grupların değerlendirme kriterlerden elde ettikleri değerlerin Tablo 1'deki gibi olduğu kabul edilsin.

AŞAMA 1: Tespit edilen kriterlere göre, (1)-(3)'de verilen model LINGO paket programı ile çözülmüş ve elde edilen etkinlik değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Teröristlerin Etkinlik Değerleri ve Kriterlerin Ağırlık Değerleri

KRİTER AĞIRLIKLARI							
Terörist Grup	Şehit Sayısı	Yaralı Sayısı	Saldırı Sayısı	Yerleştiği Patlayıcı Madde Sayısı	Pusu Sayısı	Taciz Sayısı	Etkinlik Değeri
Grup 1	0	0	0	0	0	0,125	1,00
Grup 2	0,029	0	0	0	0	0,114	1,00
Grup 3	0	0,034	0,004	0	0,090	0,043	0,94
Grup 4	0	0	0,071	0	0,071	0,071	1,00
Grup 5	0	0	0	0	0,167	0	1,00
Grup 6	0,050	0	0,150	0	0,050	0	0,65
Grup 7	0	0	0,250	0	0	0	1,00
Grup 8	0,057	0	0	0,052	0,014	0,028	0,97
Grup 9	0	0	0	0	0,167	0	1,00
Grup 10	0,050	0,004	0,023	0,011	0,059	0,047	0,85
Grup 11	0,059	0	0	0	0,059	0,059	1,00
Grup 12	0	0	0	0,077	0	0	1,00
Grup 13	0,030	0,041	0	0	0	0,078	0,87
Grup 14	0	0,038	0	0	0,115	0	0,85
Grup 15	0	0	0,167	0	0,083	0	0,92
Grup 16	0,048	0,010	0,033	0	0,072	0,038	0,84
Grup 17	0	0,059	0,015	0,038	0,018	0	0,82
Grup 18	0,125	0	0,042	0	0	0	1,00
Grup 19	0,125	0	0	0	0	0	1,00
Grup 20	0	0	0	0,050	0,050	0,050	0,85
Grup 21	0,063	0	0,188	0	0	0	1,00
Grup 22	0,032	0	0	0,047	0,026	0,053	0,97
Grup 23	0	0,067	0	0	0	0,067	1,00
Grup 24	0,050	0	0,150	0	0,050	0	0,90
Grup 25	0	0,067	0	0	0	0,067	1,00
Grup 26	0	0,047	0,005	0,036	0	0,047	0,91
Grup 27	0	0	0,100	0	0	0,100	1,00
Grup 28	0,032	0	0	0	0,032	0,097	1,00
Grup 29	0	0,067	0	0	0	0,067	0,93
Grup 30	0	0	0,082	0,037	0	0,067	0,83

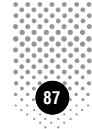
AŞAMA 2: Terörist grupların etkinlik değerlerine göre sıralamaları büyükten küçüğe doğru olacak şekilde Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Terörist Grupların Büyükten Küçüğe Sıralanmış Etkinlik Değerleri

S.Nu.	Terörist Grup	Etkinlik Değeri	S.Nu.	Terörist Grup	Etkinlik Değeri
1	Grup 1	1,00	16	Grup 22	0,97
2	Grup 2	1,00	17	Grup 8	0,97
3	Grup 4	1,00	18	Grup 3	0,94
4	Grup 5	1,00	19	Grup 29	0,93
5	Grup 7	1,00	20	Grup 15	0,92
6	Grup 9	1,00	21	Grup 26	0,91
7	Grup 11	1,00	22	Grup 24	0,90
8	Grup 12	1,00	23	Grup 13	0,87
9	Grup 18	1,00	24	Grup 10	0,85
10	Grup 19	1,00	25	Grup 20	0,85
11	Grup 21	1,00	26	Grup 14	0,85
12	Grup 23	1,00	27	Grup 16	0,84
13	Grup 25	1,00	28	Grup 30	0,83
14	Grup 27	1,00	29	Grup 17	0,82
15	Grup 28	1,00	30	Grup 6	0,65

AŞAMA 3: Sınıflandırma aşamasında terörist grup sayısının %10'u ($30 \times 0,1 = 3$ terörist grup) A grubuna, %30'u ($30 \times 0,30 = 9$ terörist grup) B grubuna, %70'i ($30 \times 0,70 = 21$ terörist grup) C grubuna ayrılacaktır.

Tablo 3'te, 15 terörist grubun etkinlik değerinin "1" olduğu görülmektedir. En yüksek etkinlik değerine sahip olmaları nedeniyle 15 terörist gruptan üçü A, dokuzu B, üçü ise C grubunda yer alacaklardır. Grupları belirlemeden önce bu 15 terörist grubun çapraz etkinlik analizi yapılarak düzeltilmiş etkinlik değerlerinin (4) ve (5) formülleri kullanılarak hesaplanması gerekmektedir. Hesaplanan değerler EK-A'daki Tabloda verilmiştir. Hesaplanan çapraz etkinlik değerleri için büyükten küçüğe doğru sıralaması Tablo 4'tedir.

Tablo 4. Aynı Etkinlik Değerine Sahip Terörist Grupların Büyükten Küçüğe Sıralanmış Çapraz Etkinlik Değerleri

Terörist Grup	Çapraz Etkinlik Değeri
Grup 21	0,800
Grup 28	0,797
Grup 18	0,795
Grup 2	0,789
Grup 27	0,788
Grup 1	0,766
Grup 5	0,766
Grup 7	0,765
Grup 4	0,737
Grup 11	0,732
Grup 19	0,696
Grup 25	0,633
Grup 12	0,605
Grup 9	0,543
Grup 23	0,512

Çapraz etkinlik değerleri hesaplandıktan sonra; Tablo 4'teki sıra kullanılarak ilk üç terörist grup (21, 28 ve 18) A sınıfına, sonraki dokuz terörist grup (2, 27, 1, 5, 7, 4, 11, 19 ve 25) B sınıfına ve kalan üç terörist grup (12, 9 ve 23) C sınıfına ayrılır. Terörist grupların sınıflandırmaları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Terörist Grupların Sınıfları

Terörist Grup	Etkinlik Puanı	Sınıfı	
	(Çapraz Etkinlik Puanı)		
Grup 21	1 (0,800)	A Sınıfı	
Grup 28	1 (0,797)		
Grup 18	1 (0,795)		
Grup 2	1 (0,789)	B Sınıfı	
Grup 27	1 (0,788)		
Grup 1	1 (0,766)		
Grup 5	1 (0,766)		
Grup 7	1 (0,765)		
Grup 4	1 (0,737)		
Grup 11	1 (0,732)		
Grup 19	1 (0,696)		
Grup 25	1 (0,633)		
Grup 12	1 (0,605)		C Sınıfı
Grup 9	1 (0,543)		
Grup 23	1 (0,512)		
Grup 22	0,97		
Grup 8	0,97		
Grup 3	0,94		
Grup 29	0,93		
Grup 15	0,92		
Grup 26	0,91		
Grup 24	0,90		
Grup 13	0,87		
Grup 10	0,85		
Grup 20	0,85		
Grup 14	0,85		
Grup 16	0,84		
Grup 30	0,83		
Grup 17	0,82		
Grup 6	0,65		
Grup 22	0,97		
Grup 8	0,97		
Grup 3	0,94		

Sonuç

Terörizm ile mücadele faaliyetlerinin başarıya ulaşılabilmesi için küçük kısımlara ayrılmış terörist grupların göreceli etkinliklerinin tespit edilmesi gerekir. Terörle mücadelede karar verme konumunda olanlar genellikle birden fazla kritere dikkat ederek sezgisel karar vermektedirler. Belirledikleri önceliklere göre terörizm için ayrılan kaynaklar kullanılmaktadır.

Bu çalışma ile değişik kriterlere göre terörist grupların etkinlikleri tespit edilerek, öncelikle etkisiz hâle getirilmesi gereken terörist gruplar belirlenmiştir. Bu sayede başta istihbarat kaynakları olmak üzere eğitilmiş birlik, malzeme, ödenek vb. kaynaklar daha etkin olarak terörist gruplarla mücadele amacıyla kullanılabilir. Bu sayede verimli kaynak kullanımı sağlanacak ve A grubu terörist gruplardan başlamak suretiyle gruplar etkisiz hale getirilecektir.

Kaynakların etkin kullanılması sadece ekonomiklik sağlamayacak, önceliklerin belirlenmesi ile siklet merkezi oluşturularak terörle mücadelenin etkinliğine katkı sağlayacaktır. Çünkü sürekli ve her yönde etkin olmaya çalışan birliklerin dikkatleri dağıldığından dolayı zayıf oranları da artmaktadır.

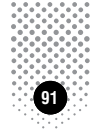
Bu çalışma karar vericilerin karar vermelerini kolaylaştıran bir karar destek birimi olarak sadece tecrübi ve sezgisel karar vermek zorunda kalan karar vericilerin daha rasyonel karar vermelerine imkân yaratacaktır. Ayrıca benzer çalışmaların yapılmasına başlangıç teşkil edecektir.

Kaynakça

- A Military Guide to Terrorism in the Twenty-First Century, 15 Ağustos 2007, s.3-5, <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/army/guidterr/ch03.pdf> (Erişim Tarihi: 11 Ocak 2013)
- Alkan, N. (2012). Dinî Siyasallaştırılması: PKK Örneği, *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 3 (2), 19-20.
- Başeren, S. (2003). Terörizm ve Uluslararası İlişkiler, *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Şubat 2003, 1(1), 51-58.
- Bayraktar, K. (1982). Siyasal Suç, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Beşe, E. (2002). Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Chankong, V. and Haimes, Y.Y. (1983). Multiobjective Decision Making: Theory and Methodology, North-Holland, Amsterdam.
- Cohon, J.L. (1978). Multiobjective Programming and Planning, New York: Academic Press.
- Crenshaw, M. H.(1972). The Concept of Revolutionary Terrorism, *The Journal of Conflict Resolution*, September 1972, 384.
- Çağlar, A. (1997). Terör ve Örgütlenme. *Amme İdaresi Dergisi*, 30 (3), 119-133.
- Çitlioğlu, E. (2011). İnsanı, Dünyayı, Terörizmi Anlamak, İstanbul: Destek Yayınları.
- Davis P. and Weinberg L.(1989). Introduction To Political Terrorism, New York: McGraw-Hill.

- Dickie, H.F. (1953). Key Consideration to Enventory Management, ABD: AMA Yayını.
- Dilmaç, S. (1997). Terörizm Sorunu ve Türkiye, EGM-İDB Yayınları, No:16. Ankara.
- Ericson, R. (1989). Legitimate Use Of Force Against State-Sponsored Terrorism, Washington D.C.: Air University Press.
- Flores BE, Olson DL, Dorai VK. (1992). Management of Multicriteria Inventory Classification. *Mathematical and Computer Modeling*, 16 (12), 71–82.
- Griffiths, M. and O’Callaghan, T. (2002). International Relations: The Key Concepts, London: Routledge.
- Hoffman, B. (1999). Inside Terrorism, Indigo, London: Colombia Üniversitesi Yayınları.
- Hwang, C.L. and Masud, A.S. (1979). Multiple Objective Decision Making: Methods and Applications, Berlin: Springer-Verlag.
- Jenkins, B. (1986). Defence Against Terrorism, *Reflections On Providing For “The Common Defence”*, *Political Science Quarterly*, 101 (5), 773-786.
- Karagöz, M. (2002). September 11: A New Type Of Terrorism, *Journal Of International Affairs*, VII (III), 25-33.
- Kratcoski, P.C.(2001). Terrorist Victimization: Prevention, Control, and Recovery, *Studies in Conflict & Terrorism*, 24, 467–473.
- Livingstone, N.C. (1989). The War Against Terrorism, Toronto: Lexington Books.
- Mullins, W.C. (1997). A Sourcebook on Domestic And International Terrorism: An Analysis of Issues, Organizations, Tactics and Responses, Second Edition, Illinois: Charles C Thomas Publisher.
- National Intelligence Course Textbook (1999). Joint Military Intelligence Training Center, Washington.
- Philpott, D. (2007). The Future of Terrorism Task Force, *Homeland Defense Journal*, April 2007, 16-20.
- Ramanathan, R. (2006), ABC Inventory Classification With Multiple-Criteria Using Weight Linear Optimization, *Computers and Operations Research*, 33, 695–700.
- Rezaei, J. (2010), A Note On Multi-Criteria Inventory Classification Using Weighted Linear Optimization, *Yugoslav Journal of Operations Research*, 20 (2), 293-299.
- Robertson, A. E. (2007). Terrorism and Global Security, New York: Facts on File.
- Saaty, T. (1980). The Analytic Hierarchy Process, New York: McGraw-Hill.
- Simon, J.D. (2001). Terrorist Trap: America’s Experience with Terrorism, Second Edition, Bloomington: Indiana University Press.
- Taşdemir, F. (2008). Terörizmle Mücadelede Türkiye Ve Amerika Birleşik Devletlerinin Benimsediği Yaklaşımların Karşılaştırılmalı Bir Analizi, *Avrasya Dosyası*, 14 (1), 401-435.
- TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu. (2013). *Terör ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu*, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/>

- insanhaklari/index.htm (Erişim Tarihi: 11 Mart 2013)
- Terrorism Research Center. (1997). *Combating Terrorism Program*, <http://www.terrorism.com/terrorism/bpart4.html> (Erişim Tarihi: 15 Mart 2003).
- Thornton, T. P. (1964). *Terror as a Weapon of Political Agitations, Internal War*, (Ed.) H. Eckstein, London.
- Türkçe Sözlük. (2005). Ankara:Türk Dil Kurumu Yayınları.
- United Nations, (2013). *International Legal Instruments to Counter Terrorism*, <http://www.un.org/terrorism/instruments.shtml> (Erişim Tarihi: 30 Nisan 2003)
- Wan L.N, (2007), A Simple Classifier For Multiple Criteria ABC Analysis, *European Journal of Operational Research*, 177, 344–353.
- Wardlaw, G. (1988). State Response to International Terrorism: Some Cautionary Comments, *Current Perspectives on International Terrorism*, Slater, R.O. and Stohl M.(Ed.), New York:St. Martins Press, 207-245

EK-A Tablo. Aynı Etkinlik Çapraz Etkinlik Değerleri.

Terörist Grup	k'inci terörist grubun / terörist grubunun optimal ağırlık değerleri kullanılarak elde edilen etkinlik değeri																											
	1	2	4	5	7	9	11	12	18	19	21	23	25	27	28	TOPLAM		E_k	O_k									
1	1,000	1,000	1,000	0,667	0,500	0,667	0,882	0,615	0,458	0,375	0,563	1,000	1,000	1,000	1,000	10,727	0,766											
2	0,875	1,000	0,857	0,500	0,500	0,500	1,000	0,538	0,958	0,875	0,813	0,867	0,867	0,900	1,000	11,050	0,789											
4	0,750	0,771	1,000	0,833	0,750	0,833	0,824	0,462	0,500	0,375	0,750	0,867	0,867	0,900	0,839	10,320	0,737											
5	0,500	0,600	0,929	1,000	0,750	1,000	0,882	0,769	0,750	0,625	0,875	0,800	0,800	0,700	0,742	10,722	0,766											
7	0,625	0,686	0,929	0,667	1,000	0,667	0,765	0,692	0,667	0,500	1,000	0,933	0,933	0,900	0,742	10,705	0,765											
9	0,625	0,571	0,857	1,000	0,250	1,000	0,647	0,538	0,042	0,000	0,188	0,800	0,800	0,600	0,677	7,596	0,543											
11	0,750	0,886	0,786	0,667	0,250	0,667	1,000	0,462	0,917	0,875	0,625	0,867	0,867	0,700	0,935	10,252	0,732											
12	0,500	0,543	0,714	0,500	0,750	0,500	0,588	1,000	0,500	0,375	0,750	0,733	0,733	0,700	0,581	8,468	0,605											
18	0,750	0,886	0,929	0,667	0,750	0,667	1,000	0,308	1,000	0,875	1,000	0,733	0,733	0,900	0,935	11,132	0,795											
19	0,500	0,686	0,643	0,833	0,000	0,833	1,000	0,538	1,000	1,000	0,500	1,000	1,000	0,400	0,806	9,740	0,696											
21	0,625	0,771	0,857	0,667	0,750	0,667	0,941	0,538	1,000	0,875	1,000	0,933	0,933	0,800	0,839	11,197	0,800											
23	0,625	0,600	0,643	0,333	0,500	0,333	0,471	0,615	0,208	0,125	0,438	1,000	1,000	0,700	0,581	7,172	0,512											
25	0,875	0,886	0,786	0,500	0,250	0,500	0,765	0,462	0,417	0,375	0,375	1,000	1,000	0,800	0,871	8,860	0,633											
27	0,875	0,914	1,000	0,667	0,750	0,667	0,882	0,538	0,625	0,500	0,813	0,933	0,933	1,000	0,935	11,033	0,788											
28	0,875	0,943	1,000	0,833	0,500	0,833	1,000	0,385	0,708	0,625	0,688	0,933	0,933	0,900	1,000	11,157	0,797											